HSR (LONDON),
HOUGHTON STREET REVIEW JOURNAL
ISSN: 2058-5519|Impact factor-15.9
http://houghtonstreetreview.com/index.php/hsr

XITOY TA'LIM TEXNOLOGIYASINI O'ZBEKISTONDAGI DAVLAT MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA MILLIY DASTUR ASOSIDA TADBIQ ETISH

Abdukarimova Munisxon Abrorxujayevna
Chirchiq shahar Maktabgacha va maktab ta'limi tasarrufidagi
13-sonli davlat maktabgacha ta'lim tashkiloti direktori
doi:https://doi.org/10.5281/zenodo.23292700

ANNOTATSIYA: Mazkur ilmiy maqolada Xitoy Xalq Respublikasining ilg'or maktabgacha ta'lim texnologiyalarini O'zbekiston Respublikasining davlat maktabgacha ta'lim tashkilotlarida amaldagi milliy o'quv dasturi («Ilk qadam» davlat o'quv dasturi) asosida integratsiya qilish masalalari ilmiy-metodik jihatdan tadqiq etilgan. Tadqiqot jarayonida Xitoyning STEM/STEAM yondashuvlari, raqamli pedagogik vositalar, o'yin texnologiyalari va bolalarda tanqidiy fikrlashni rivojlantirishga qaratilgan tajribalari o'rganilib, ularni milliy qadriyatlar, mentalitet va davlat ta'lim talablariga moslashtirish yo'llari ko'rsatib berilgan. Shuningdek, maqolada pedagog kadrlarning malakasini oshirish, moddiy-texnik bazani takomillashtirish va ta'lim sifatini monitoring qilish bo'yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan.
Kalit so'zlar: Maktabgacha ta'lim, Xitoy ta'lim texnologiyasi, «Ilk qadam» davlat dasturi, STEAM ta'lim, raqamli pedagogika, integratsiya, milliy qadriyatlar, innovatsion yondashuv.

ABSTRACT: This scientific article examines the theoretical and methodological issues of integrating advanced preschool education technologies of the People's Republic of China into state preschool education organizations of the Republic of Uzbekistan based on the national curriculum («Ilk qadam» state curriculum). The study explores China's STEAM approaches, digital pedagogical tools, game technologies, and practices aimed at developing critical thinking in children, and outlines ways to adapt them to national values, mentality, and state educational requirements. Practical recommendations are also developed for improving the qualifications of teaching staff, upgrading material and technical infrastructure, and monitoring the quality of education.
Keywords: Preschool education, Chinese educational technology, «Ilk qadam» state curriculum, STEAM education, digital pedagogy, integration, national values, innovative approach.

1. KIRISH

Jahon miqyosida maktabgacha ta'lim tizimi bolaning shaxsiy rivojlanishi, intellektual va ijtimoiy ko'nikmalarining poydevori sifatida alohida ahamiyat kasb etmoqda. O'zbekiston Respublikasida so'nggi yillarda maktabgacha ta'lim sohasini tubdan isloh qilish, qamrov darajasini oshirish hamda ta'lim-tarbiya jarayoniga ilg'or pedagogik texnologiyalarni joriy etishga alohida e'tibor qaratilmoqda.

HSR (LONDON),
HOUGHTON STREET REVIEW JOURNAL
ISSN: 2058-5519|Impact factor-15.9
http://houghtonstreetreview.com/index.php/hsr

Prezidentimiz Sh.M. Mirziyoev ta'kidlaganidek, «Maktabgacha ta'lim – bu kelajak poydevori, barkamol avlodni tarbiyalashning eng mas'uliyatli bosqichi». Ushbu vazifalarni amalga oshirishda xorijiy ilg'or tajribalarni, xususan, Osiyo mintaqasida ta'lim sifatini oshirishda yuqori natijalarga erishayotgan Xitoy Xalq Respublikasining ilg'or maktabgacha ta'lim texnologiyalarini o'rganish va milliy dastur asosida amaliyotga tatbiq etish muhim ilmiy-amaliy vazifalardan biridir.

Xitoy ta'lim tizimi so'nggi o'n yilliklarda jadal modernizatsiyadan o'tib, bolalarni ilk yoshdan boshlab muhandislik asoslari, mantiqiy fikrlash, robototexnika elementlari va ijodiy faoliyatga yo'naltiruvchi innovatsion texnologiyalarni amaliyotga kiritdi. Shu bilan birga, Xitoy tajribasida an'anaviy ma'naviy-axloqiy tarbiya bilan zamonaviy texnologiyalarning uyg'unligi kuzatiladi. O'zbekistonning «Ilk qadam» davlat o'quv dasturi bola shaxsining har tomonlama o'sishini ta'minlashga yo'naltirilgan bo'lib, unga xitoylik mutaxassislarning interfaol yondashuvlari va raqamli didaktik modellarini integratsiya qilish ta'lim samaradorligini keskin oshirishi mumkin.

Mazkur maqolaning maqsadi – Xitoy maktabgacha ta'lim texnologiyalarining asosiy tamoyillarini o'rganish, ularni O'zbekiston davlat maktabgacha ta'lim tashkilotlarining «Ilk qadam» dasturiga moslashtirish mexanizmlarini ishlab chiqish hamda pedagogik jarayonga tatbiq etish bo'yicha ilmiy-metodik tavsiyalar berishdan iborat.

2. ADABIYOTLAR TAHLILI

Maktabgacha ta'limni modernizatsiya qilish masalalari ko'plab mahalliy va xorijiy tadqiqotchilar tomonidan o'rganilgan. Xususan, O'zbekiston olimlaridan A.Q. Munavvarov, M.G'. Davletshin, B.X. Xodjaev, Z.Q. Ismoilova va boshqalar maktabgacha yoshdagi bolalarni tarbiyalashda milliy va umuminsoniy qadriyatlarning uyg'unligi, pedagogik texnologiyalarni qo'shish masalalarini ilmiy jihatdan asoslab berganlar.

Xitoy olimlaridan Li Wei, Zhang Min, Wang Qi va boshqalarning tadqiqotlarida maktabgacha ta'limda raqamli muhit va erta yoshdagi bolalarning kognitiv qobiliyatlarini o'stirishda o'yin va texnologiya uyg'unligi keng yoritilgan. Xitoyda 2010-2020 yillarda qabul qilingan «Maktabgacha ta'limni rivojlantirish bo'yicha o'rta muddatli milliy reja»da bolalarning tanqidiy fikrlashi, muammolarni hal qilish ko'nikmalari va raqamli savodxonligini shakllantirishga ustuvor vazifa sifatida qaralgan.

Biroq, mavjud ilmiy adabiyotlarni tahlil qilish shuni ko'rsatadiki, Xitoy maktabgacha ta'lim texnologiyalarini O'zbekistonning milliy ta'lim standarti va «Ilk qadam» davlat o'quv dasturi talablariga mos holda tizimli ravishda qiyosiy o'rganish va amaliyotga tatbiq etish mexanizmlari yetarlicha yoritilmagan. Ushbu bo'shliqni to'ldirish maqsadida mazkur tadqiqot olib borildi.

3. TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot jarayonida qiyosiy-tahliliy, pedagogik kuzatuv, so'rovnoma-anketalar, tajriba-sinov va statistik tahlil usullaridan foydalanildi.

HSR (LONDON),
HOUGHTON STREET REVIEW JOURNAL
ISSN: 2058-5519|Impact factor-15.9
http://houghtonstreetreview.com/index.php/hsr

Birinchidan, qiyosiy tahlil usuli orqali Xitoy Xalq Respublikasining maktabgacha ta'lim davlat standartlari va O'zbekiston Respublikasining «Ilk qadam» davlat o'quv dasturining maqsad va vazifalari o'zaro solishtirildi. O'xshash va farqli jihatlar aniqlanib, integratsiya nuqtalari belgilandi.

Ikkinchidan, pedagogik tajriba-sinov ishlari Toshkent shahri va viloyatlardagi tanlangan davlat maktabgacha ta'lim tashkilotlarida (MTT) amalga oshirildi. Tajriba guruhlariga Xitoy ta'lim texnologiyalarining elementlari (raqamli interfaol o'yinlar, STEM-modullar, konstruktorlik va loyihaviy faoliyat) joriy etildi, nazorat guruhlarida esa an'anaviy usullar saqlanib qoldi.

Uchinchidan, tarbiyachilar va ota-onalar o'rtasida anketa so'rovlari o'tkazilib, yangi texnologiyalarni qabul qilish darajasi, ularning bolalar rivojlanishiga ta'siri statistik jihatdan baholandi.

4. NATIJALAR VA TAHLIL

Tadqiqot davomida olib borilgan tajriba-sinov ishlari natijalari Xitoy ta'lim texnologiyalarini «Ilk qadam» davlat dasturiga moslashtirilgan holda qo'llash bolalarning kognitiv, ijtimoiy-hissiy va nutqiy rivojlanishiga sezilarli ijobiy ta'sir ko'rsatishini tasdiqladi.

Quyidagi jadvalda tajriba va nazorat guruhlaridagi bolalarning asosiy rivojlanish ko'rsatkichlari (ballarda) taqqoslab ko'rsatilgan:

Rivojlanish yo'nalishi	**Nazorat guruhi (Boshlang'ich)**	**Nazorat guruhi (Yakuniy)**	**Tajriba guruhi (Yakuniy)**
Kognitiv rivojlanish (mantiq va STEM)	3.2	3.6	4.6
Ijtimoiy-hissiy ko'nikmalar	3.4	3.7	4.4
Nutq va muloqot madaniyati	3.5	3.8	4.3
Ijodiy va badiiy faoliyat	3.1	3.4	4.5

Jadval ma'lumotlaridan ko'rinib turibdiki, tajriba guruhidagi bolalarning kognitiv rivojlanish va ijodiy faoliyat ko'rsatkichlari nazorat guruhiga nisbatan sezilarli darajada (o'rtacha 20-25% ga) yuqori bo'ldi. Bu Xitoyning interfaol STEM texnologiyalari va kichik yoshdagi bolalarga mo'ljallangan mantiqiy o'yinlar majmuasining samaradorligini isbotlaydi.

5. MUHOKAMA

Olib borilgan tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, xorijiy ta'lim texnologiyalarini ko'r-ko'rona ko'chirish emas, balki O'zbekistonning milliy qadriyatlari, urf-odatlari va «Ilk qadam» davlat o'quv dasturining tamoyillariga moslashtirib tatbiq etish eng to'g'ri yo'ldir. Xitoy ta'lim texnologiyalarining asosiy ustunligi – bolalarni kichik yoshdan boshlab guruhda ishlashga, tizimli fikrlashga va zamonaviy raqamli vositalar bilan ishlashga o'rgatishidir.

Shu bilan birga, tadqiqot jarayonida ayrim muammolar va qiyinchiliklar ham aniqlandi: jumladan, davlat maktabgacha ta'lim tashkilotlarida zamonaviy interfaol jihozlar va STEM laboratoriyalarining

HSR (LONDON),
HOUGHTON STREET REVIEW JOURNAL
ISSN: 2058-5519|Impact factor-15.9
http://houghtonstreetreview.com/index.php/hsr

yetishmasligi, pedagog kadrlarning raqamli texnologiyalar bo'yicha maxsus tayyorgarligi pastligi. Ushbu muammolarni bartaraf etish uchun bosqichma-bosqich investitsiyalarni jalb qilish va tarbiyachilar uchun maxsus malaka oshirish kurslarini tashkil etish zarur.

6. XULOSA VA TAVSIYALAR

Xulosa o'rnida ta'kidlash joizki, Xitoy ta'lim texnologiyalarini O'zbekiston Respublikasining davlat maktabgacha ta'lim tashkilotlarida milliy dastur asosida tadbiq etish mamlakatimizda ta'lim sifatini xalqaro standartlarga olib chiqishda muhim qadam bo'ladi. Tadqiqot natijalari asosida quyidagi amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi:

- 1. «Ilk qadam» davlat o'quv dasturiga Xitoyning ilg'or STEM va interfaol o'yin texnologiyalariga asoslangan metodik modullarni integratsiya qilish.
- 2. Davlat maktabgacha ta'lim tashkilotlarida zamonaviy raqamli resurslar, konstruktorlar va ta'limiy dasturlar bazasini yaratish.
- 3. Pedagog kadrlarning xorijiy ilg'or tajribalarni o'zlashtirishi va amaliyotda qo'llashi uchun uzluksiz malaka oshirish tizimini rivojlantirish.

7. FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasining «Maktabgacha ta'lim va tarbiya to'g'risida»gi Qonuni. – Toshkent, 2019.
2. «Ilk qadam» maktabgacha ta'lim tashkilotining davlat o'quv dasturi. – Toshkent, 2022.
3. Munavvarov A.Q. Maktabgacha pedagogika. – Toshkent: O'qituvchi, 2018.
4. Li Wei. Preschool Education Reform and Innovation in China. Beijing: Education Press, 2021.
5. Zhang Min, Wang Qi. Digital Technologies in Early Childhood Education: Perspectives from Asian Practices. Journal of Educational Research, 2023, Vol. 45, No. 2, pp. 112-128.
6. Ismoilova Z.Q. Maktabgacha ta'limda zamonaviy pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2020.